

ISSN 1652-7224 :: Publicerad den 12 november 2008

Utskriftsvänlig pdf-fil

[Läs mer om fotboll på idrottsforum.org](http://idrottsforum.org)

Vi har i andra sammanhang i dessa spalter diskuterat kopplingen mellan idrott och kultur, däribland också så kallad "finkultur". När det gäller fotboll är den kulturella kopplingen tydlig och välkänd, och dessutom mycket varierad. I ett historiskt och globalt sammanhang har fotbollen kopplingar till överklass- såväl som arbetarklasskultur, och ett av de kulturella uttrycken är bildkonsten. Den danske författaren och konsthistorikern Mogens Eilertsen (f. 1926) har valt ut ett sextiotal bilder till sin *Fodboldbilleder: Fodboldspillet set med billedkunstnerens øje* (Frydenlund), grafik och oljor, skulpturer och illustrationer, som avbildas och kort kommenteras. Torbjörn Andersson gläds åt utgivningen och bilderna, men undrar lite över motivet bakom boken och tanken bakom urvalet. Recensionen illustreras med en mycket speciell bild ut boken.

Fotboll i konsten

Torbjörn Andersson

Idrottsvetenskap, Malmö högskola

*Mogens Eilertsen***Fodboldbilleder: Fodboldspillet set med billedkunstnerens øje**

63 sidor, inb., ill.

København: Frydenlund 2008

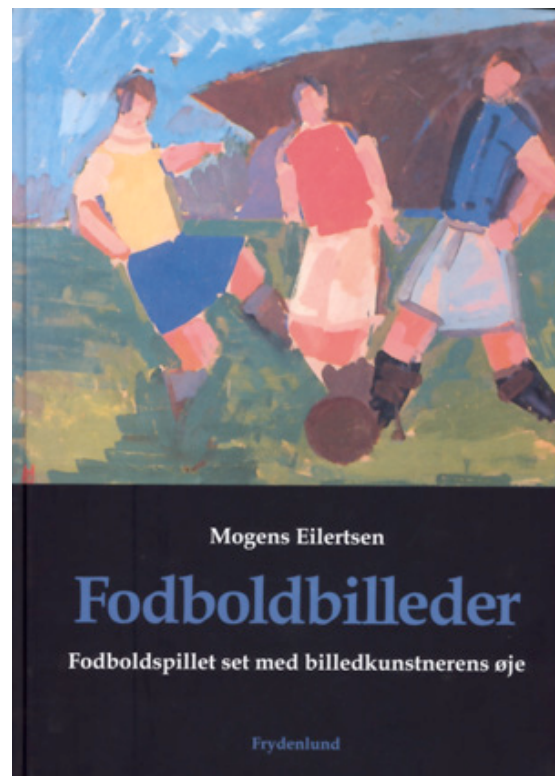
ISBN 978-87-7887-636-2

Dansk fotboll har i alla tider förbundits med kultur. Spelet hade länge en långt mer gentlemannamässig och smått aristokratisk ton i jämförelse med den mer proletära svenska fotbollskulturen. Den danska spelstilen ansågs länge vara mer intellektuell, det vill säga mer teknisk och improviserande än den svenska.

Som en återklang av dessa svunna kulturella danska tongångar har vi nu en bok, som behandlar hur fotbollssporten genom åren behandlats inom konsten. Det är Mogens Eilertsens *Fodboldbilleder. Fodboldspillet set med billedkunstnerens øje*. Kanske fick han inspiration till boken från den utställning om sporten inom konsten som Statens Museum för Konst i Köpenhamn visade för några år sedan.

Vi har att göra med en elegant bok i färg som behandlar hur fotbollen skildrats inom konstens värld och då inte bara inom måleriet, utan även på sådant som frimärken och matchaffischer. Boken är inte mer än 63 sidor lång, vilket inte hindrar att många vackra och stämningsfyllda bilder ingår. Författaren hinner till och med göra ett rejält avstamp i den antika idrottens skulpturer och bildkonst. Vi tas även med på en resa i bollspelens historia, som spänner över snart sagt hela jorden och går årtusenden bakåt i tiden.

Huvudpoängen är väl att göra läsaren uppmärksam på att en sport som fotbollen faktiskt har sin lilla plats i konsthistorien, även om många av verken endast hänger på mindre museer eller hos privata samlare. En sorts *feel good*-stämning infinner sig när man tittar på bilderna och läser de korta texterna, som inte ger sig in i några mer djupsinniga konstteoretiska analyser. Effekten blir inte desto mindre att fotbollen upphöjs av att uppmärksammas på detta lite ovanliga sätt.

I samband med att engelska Football Association (FA) kröningsåret 1953 firade sitt 90-årsjubileum arrangerade man en tävling och en utställning med titeln "Football and the Fine Arts". Man fick in 1.710 verk, och en jury med Englands ledande konstexperter valde ut 150 verk som sedan ingick i utställningen. Ett antal priser delades ut, och första priset gick till Lawrence Stephen (L.S.) Lowrys "Going to the Match" (1953, olja på duk). Tavlan, som ursprungligen kallades "Football Ground" men senare fick det nya namnet – vilket också är namnet på ett Lowry-verk från 1928 – föreställer åskådare på väg mot Bolton Wanderers dåvarande hemmaarena Burnden Park. Bolton vann för övrigt cupfinalen 1953. Tavlan bjöds 1999 ut till försäljning av dåvarande ägaren genom auktionshuset Sotheby's i London. Den förväntades inbringa en halv miljon pund, men det sista budet som lades var på 1.926.500 pund, och det lades av PFA, det engelska spelarförbundet Professional Footballers' Association. Lowrys "Going to the Match" är förmodligen den mest kända fotbollstavlan i världen, och förvisso det bästa exemplet på engelsk fotbollskonst. Den präglas av ett arbetarklasspublikperspektiv och av industrisamhällets gråhet, ett vanligt motiv inom fotbollskonsten utanför Skandinavien. Bilden finns med i boken, men Eilertsen anger felaktigt tillkomståret till 1935 och platsen till Leeds.

Det är synd att inte Mogens Eilertsen kunde varit lite utförligare med vad han är ute efter med boken. Det hela blir lite väl korthugget och rapsodiskt. Man vet inte om han har haft syftet att samla in så mycket som möjligt av världens fotbollsmålteri. För även om merparten av det som presenteras är danska konstnärer och tavlor, så ingår till exempel brittiska och tyska verk. Ja, även Isaac Grünewalds berömda målning av Sveriges första landskampss seger mot Danmark 1916 finns med. För faktum är att långt fler målningar existerar och dessa hade inte varit speciellt svåra att finna. På världens största och bästa fotbollsmuseum i Preston, som jag själv besökte för några månader sedan, fanns hur många konstverk som helst med olika slags fotbollsmotiv. Verken spann från 1800-tal till 2000-tal. Om några av dessa målningar tagits med hade Eilertsens bok kunde pressas upp till åtminstone 100 sidor. Dessutom hade intressanta reflektioner om skillnader i tematik mellan till exempel England och Danmark kunnat göras. Många av de danska målningarna presenteras har en idyllisk och pastoral ton. Fokus ligger på spelarna och deras rörelser och färger i sin kamp efter bollen. Publiken är mer sällan med. Tonen är luftig och fri; fotbollskulturen tycks vara en lekfull, om än manligt kampbetonad, sfär. De brittiska verken som förevisades i Preston hade en helt annan atmosfär. Här var arbetarklasstematiken markant. Publikperspektivet likaså. Fotbollssporten gestaltas mer som folkets urbana - och ofta grådisiga - teater, vilken befinner sig fjärran från de danska målningarnas mer ljusa naturnära fotboll.

Hur roligt det än är att en sådan här lyxbok om fotbollen överhuvudtaget kommer ut, så kunde jobbet alltså gjorts lite grundligare.

© Torbjörn Andersson 2008

 Kjøp boken fra Boghuset.dk

 Køb bogen fra Boghuset.dk

www.idrottsforum.org | Redaktör Kjell E. Eriksson | Ansvarig utgivare Aage Radmann